

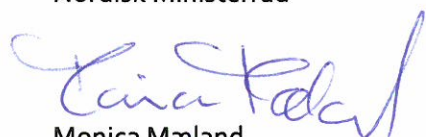

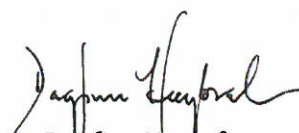
Ministerrådsforslag vedrørende samarbejdsprogram for erhvervs- og innovationspolitik 2018-21

Ministerrådet for Næring, Energi og Regional (erhvervsministrene) oversender hermed et ministerrådsforslag vedrørende samarbejdsprogram for erhvervs- og innovationspolitik 2018-21.

Ministerrådet anmoder om Nordisk Råds synspunkter til forslaget.

Med venlig hilsen
Nordisk Ministerråd

Monica Mæland
Næringsminister

Dagfinn Høybråten
Generalsekretær

Nordiskt samarbetsprogram för närings- och innovationspolitik 2018-21

Innehåll

1.	Förord.....	3	Feltk
2.	Tillsammans för att möta utmaningarna.....	4	Feltk
3.	Gemensam satsning	5	Feltk
3.1.	Vi ska säkerställa en förmåga till snabb omställning	5	Feltk
3.2.	Vi ska stärka innovations- och konkurrenskraften	5	Feltk
3.3.	Vi ska förbättra de globala marknadsmöjligheterna	6	Feltk
4.	Vi ska främja nordiska intressen i EU	6	Feltk
A	Tillägg	7	Feltk
1.	Operationalisering av samarbetsprogrammet	7	Feltk
2.	Organisationen inom sektorn	7	Feltk
2.1.	Ministerrådet för hållbar tillväxt (MR-Tillväxt)	7	Feltk
2.2.	Ämbetsmannakommittén för näringspolitik (EK-N)	7	Feltk
2.3.	Nordisk innovation	8	Feltk
2.4.	Nopef TF	8	Feltk
3.	Strategiskt mandat för Nordisk innovation	8	Feltk

1. Förord

I Norden har vi en lång tradition av samarbete. När vi tillsammans utnyttjar våra styrkepositioner kan vi få större genomslagskraft globalt till nytta för företag och medborgare i de nordiska länderna – tillsammans är vi starkare.

Många av de samhällsutmaningar som vi och världen står inför är gemensamma. Klimathotet och ett ökat tryck på världens naturresurser innebär att vi och resten av världen måste gå igenom en grön omställning för att kunna fortsätta upprätthålla en hållbar tillväxt och ett välfärdssamhälle till nytta för nuvarande och kommande generationer. En annan gemensam utmaning är att det år 2050 kommer att finnas över nio miljarder människor på jorden. Det kommer att skapa en växande efterfrågan och tryck på resurser samt utmana våra välfärdsstater.

Dessa utmaningar ger stora möjligheter för våra företag att erbjuda lösningar runt om i världen. Möjligheterna förstärks av att många av världens länder har åtagit sig att minska CO²-utsläppen genom Parisavtalet 2015, och att många länder kommer att stödja FN:s 2030-mål för hållbar utveckling.

I dag har vi vart för sig många företag som levererar många av de efterfrågade lösningarna, men globaliseringen, den ökade internationella konkurrensen och tendenser till ökad handelsprotektionism ställer ökade krav på att de nordiska ländernas företag snabbt förnyar sig och blir mer innovativa och effektiva samt har tillgång till internationella marknader. Det finns också behov för att nya små och medelstora innovativa företag snabbt blir större i alla delar av de nordiska länderna, och att de blir nya tillväxtmotorer så att vi får flera ben att stå på och därmed kan öka tillväxten och sysselsättningen.

Tillsammans kan vi hitta bättre lösningar, och för att göra det måste myndigheter, näringsliv och organisationer samarbeta och utmana varandra. Vi ska utnyttja möjligheterna i det nordiska samarbetet och fokusera på områden där samarbetet ger mest värde.

På de nordiska näringsministrarnas vägnar

Monica Mæland
Näringsminister
Norge

2. Tillsammans för att möta utmaningarna

Vi i Norden står inför ett antal utmaningar med att fortsätta skapa tillväxt och sysselsättning i alla delar av de nordiska länderna, så att vi kan fortsätta stärka välfärden och sammanhållningen. I detta Samarbetsprogram beskriver vi de viktigaste utmaningarna och samarbetsområdena. Vi sätter en tydlig riktning för det gemensamma nordiska näringspolitiska samarbetet, och vi stöder samarbetsministrarnas vision som antogs 2014 – *tillsammans är vi starkare* – och statsministrarnas uttalande från 2016 om att Norden ska vara världens mest integrerade region.

Globaliseringen och den teknologiska utvecklingen medför både utmaningar och nya möjligheter för företag inom bland annat digitalisering, automatisering och nya affärsmodeller samt en mer föränderlig och oförutsägbar ekonomi. Föränderligheten och oförutsägbarheten innebär att våra företag med kort varsel ska kunna ändra sättet verksamheten drivs på, och de ska kunna anpassa sig till en allt snabbare omställning, t.ex. grön omställning, om de ska fortsätta vara konkurrenskraftiga.

Vi som myndigheter utmanas också av den snabba omställningen av företagens konkurrensvillkor. Vi måste snabbt anpassa förhållandena så att vi på bästa möjliga sätt stöder företagens konkurrenskraft. De nordiska myndigheterna ska därför säkerställa en konkurrenskraftig utgångsposition så att företagen i Norden kan ingå i globala värdekedjor och matcha internationella konkurrenter när det gäller t.ex. innovation, att starta och storleksanpassa ett företag eller grön omställning.

Eftersom vi alla är små öppna ekonomier är våra företag särskilt beroende av tillgången till internationella marknader, globala värdekedjor, talanger, kunskap m.m. Vi utmanas därför av tendenser till ökad handelsprotektionism, men vi utmanas också av att nya marknader växer sig starkare och får ökat inflytande på den globala utvecklingen samt att marknaderna förändras på grund av bl.a. demografiska och klimatmässiga förändringar.

Vi ska därför arbeta tillsammans för att

1. säkerställa en förmåga till snabb omställning
2. stärka innovations- och konkurrenskraften
3. förbättra globala marknadsmöjligheter

För att utnyttja sin fulla potential integrerar samarbetsprogrammet Nordiska ministerrådets övergripande temaområden: jämställdhet, hållbar utveckling samt barn och unga och tillsammans vill vi främja nordiska intressen i EU. Vi vill uppnå stor inverkan och förankring i länderna. Därför utgår vi från och bygger på de nordiska ländernas prioriteringar och nationella satsningar inom näringspolitiken. Följaktligen kommer programmet att bygga vidare på tidigare framgångsrika nordiska satsningar och relevanta FN 2030-mål för hållbar utveckling. Samarbetsprogrammet antogs den 22. Maj 2017. Det träder i kraft den 1 januari 2018 och pågår till den 31 december 2021.

3. Gemensam satsning

Vart för sig är våra länder små på den globala arenan, men tillsammans är Norden en stark region med 26 miljoner invånare, och vi har en position bland världens rikaste räknat på real BNP per capita. Denna position förstärks av att vi i Norden har en hög kompetensnivå, en hög innovationsförmåga, kunskapsintensiva företag m.m. Dessutom har vi en lång tradition av nordiskt samarbete och samhandel, och vi har många gemensamma värderingar, såsom jämställdhet, öppenhet och rättssäkerhet.

Tillsammans ska vi utnyttja potentialen i nordiskt samarbete samt samla kunskap och resurser i en gemensam satsning. Vi ska samarbeta över sektorer och nationella gränser och tillsammans hitta nya hållbara lösningar till nytta för alla i alla delar av de nordiska länderna. Vi ska fokusera på områden där det är tydligt att det ger mer värde för varje land att samarbete än om en liknande satsning skulle göras på nationell nivå eller i annan regi. För att upprätthålla aktualiteten och förmågan till att agera snabbt på politiskt relevanta problemställningar ska ekonomiministerna löpande presenteras för förslag till nya initiativ och besluta vilka initiativ de ska sätta igång.

Nedan beskrivs samarbetsprogrammets områden med exempel på möjliga satsningar som stöder det huvudsakliga målet om hållbar tillväxt (ekonomisk, social och miljömässig) genom nordiskt samarbete.

3.1. Vi ska säkerställa en förmåga till snabb omställning

Vi ska säkerställa en förmåga till snabb omställning genom att vara i framkant, och se till att företagen vid behov lättare kan ställa om sina affärsmodeller, digitalisera och attrahera och utveckla de bästa medarbetarna av båda könen och i alla åldrar. Det nordiska samarbetet ska lyfta de nationella satsningarna och hjälpa företagen att bli föregångare och snabba i sin omställning. Det ska vara ett särskilt fokus på:

Nordiskt samarbete om att möta teknologiska förändringar

Den snabba teknologiska utvecklingen inom nya områden som artificiell intelligens, sakernas internet, grön omställning m.m. kommer att innebära stora förändringar i de nordiska länderna och skapa nya marknadsmöjligheter. Nya teknologier kan förändra villkor och marknader snabbare än företag och myndigheter i de nordiska länderna klarar av, och det kan göra den offentliga regleringen otidsenlig. Det handlar inte om att utse nya vinnarteknologier, utan om att de nordiska länderna och företagen ska samla sina krafter inom gemensamt prioriterade områden för att få ett försprång jämfört med andra regioner i världen. Det nordiska samarbetet ska stärka de nordiska företagens möjligheter inom en eller flera nya teknologier.

Digitalisering och nya gröna affärsmodeller

Förutom att samarbeta om att möta teknologiska förändringar finns det också en potential i att digitalisera och automatisera befintliga företag, bland annat för att öka resursproduktiviteten eller använda nya gröna affärsmodeller och därmed bibehålla, skapa nya eller flytta hem arbetsplatser från utlandet i alla delar av de nordiska länderna. Det kan till exempel handla om att använda digitala lösningar i utvecklingen av nya gröna affärsmodeller. Det nordiska samarbetet ska understödja att fler företag har digitaliserat, automatiserat eller använt digitala lösningar i utvecklingen av företagens affärsmodeller.

3.2. Vi ska stärka innovations- och konkurrenskraften

Vi ska stärka innovations- och konkurrenskraften genom att de nordiska länderna blir bättre på att behålla, utveckla och attrahera företag och talanger i alla delar av de nordiska länderna. Det nordiska samarbetet kan stärka det offentliga som en drivkraft för innovation och tillgång till riskkapital över de nordiska landsgränserna. Det nordiska samarbetet ska komplettera och lyfta de nationella satsningarna. Det ska vara ett särskilt fokus på:

Det offentliga som drivkraft för innovation

De nordiska offentliga sektorerna kan bli en stark drivkraft för innovation och tillväxt till exempel genom att i högre grad driva, efterfråga och köpa in innovativa lösningar och produkter. De nordiska länderna kan lära av varandra genom att till exempel dela kunskap, erfarenheter och samarbeta när det gäller utveckling av innovationsstimulerande lagstiftning, regler och praxis inom innovativa offentliga upphandlingar, provbankar och konkreta utvecklingsprojekt m.m. samt erfarenheter av genusperspektiv inom detta område. Här kan man både bygga vidare på befintliga erfarenheter av det nordiska samarbetet, t.ex. grön offentlig upphandling, samt ytterligare involvera de nationella myndigheterna, vilka har det centrala ansvaret för många av samhällsutmaningarna, i rollen att initiera och driva innovationsutveckling. Det nordiska samarbetet ska bidra till att de nordiska länderna ligger i topp i EU:s mätningar av hur innovativt det offentliga är. Samarbetet ska också bidra till att skapa förutsättningar för en nordisk infrastruktur av provbankar.

Bättre tillgång till riskkapital över landsgränserna

Företagens tillgång till finansiering är ett avgörande ramvillkor. I många nordiska länder har företagens tillgång till lånefinansiering i bank försämrats. Det leder till ett behov av nya riskkapitalkällor, såsom affärsänglar, riskkapitalfonder och

gräsrötsfinansiering. De nordiska länderna kan samarbeta om att identifiera hindren och utforska möjligheterna att göra det lättare för innovativa företag att få in riskkapital över landsgränserna. Samarbetet ska ske i dialog med investerare som är intresserade av att investera över landsgränserna. Det nordiska samarbetet ska leda till att man ökar utlåningsramen för riskkapital och antalet gränsöverskridande investeringar i Norden från affärsänglar, riskkapitalfonder, gräsrötsfinansiering m.m. samt att man tar bort otillbörliga hinder.

3.3. Vi ska förbättra de globala marknadsmöjligheterna

Vi ska förbättra de globala marknadsmöjligheterna genom att företagen i de nordiska länderna integreras effektivt i globala värdekedjor och får bättre tillgång till nya attraktiva marknader. Ett samarbete om internationella marknader och globala värdekedjor ska bygga vidare på och komplettera de nationella satsningarna som ska lyfta genom nordiskt samarbete. Det nordiska samarbetet ska stärka företagens förmåga att verka i en global värld. Det ska vara ett särskilt fokus på:

Norden som globalt innovationsnav

Norden ska förvaltas och vidareutvecklas som en ledande region inom innovation. Det nordiska samarbetet kan stärka de nordiska ländernas innovationsekosystem och tillgången till dessa över de nordiska landsgränserna samt samarbetet med andra globala innovationsnav runt om i världen. Det nordiska samarbetet ska stärka de nordiska innovationsekosystemen och kännedomen om Norden som ett globalt innovationsnav så att länderna kan locka fler utländska investeringar och talanger samt öka exporten.

Samarbete på internationella marknader

På vissa marknader kan de nordiska länderna hjälpa varandra genom att uppträda tillsammans och använda det gemensamma nordiska varumärket så att länderna blir mer synliga och ännu mer intressanta som samarbetspartner. Genom att samarbeta nordiskt kan företagen erbjudas bättre tjänster via ett bredare professionellt nätverk och fler ingångar till marknaden. Detta kan med fördel bygga på ett samarbete mellan relevanta nationella och nordiska aktörer såsom Nordisk innovation och Nopef TF; Nordic Innovation House i Silicon Valley är ett exempel på sådant samarbete. Det nordiska samarbetet ska leda till att fler nordiska företag har etablerat sig, lockat nya investeringar och ökat sin försäljning på utvalda marknader.

4. Vi ska främja nordiska intressen i EU

Vi ska främja nordiska intressen i EU genom att samarbeta om intressebevakning, t.ex. genom att påverka inriktningen av framtida centrala EU-program för näringslivet. Det ska ske, där det finns gemensamma nordiska intressen, t.ex. genom analyser som ger stöd åt gemensamma ståndpunkter, samarbete om att framföra gemensamma ståndpunkter m.m. Länderna kan också i större utsträckning dela kunskap och erfarenheter om hur de kan öka deltagandet och framgångarna i programmen. För att öka de nordiska ländernas innovationsförmåga bör det nordiska samarbetet resultera i att gemensamma nordiska strategiska prioriteringar införlivas i centrala EU-program eller politiska initiativ.

Det ska vara enklare och mer attraktivt för företagen i de nordiska länderna att verka över hela den nordiska marknaden. Det kräver bland annat att företagen upplever de nordiska ländernas marknader som en gemensam marknad utan några hinder att bedriva verksamhet över gränserna. Man kan till exempel samarbeta om ett effektivt genomförande av EU-direktiv, så att det inte skapas nya gränshinder för företagen. Man kan även samarbeta om att ny lagstiftning med konsekvenser för näringslivet inte skapar nya gränshinder i Norden. Det nordiska samarbetet ska sträva efter till att det är mycket lätt att bedriva gränsöverskridande verksamhet i de nordiska länderna. Arbetet fokuserar på att stödja de prioriterade områdena i samarbetsprogrammet och sker i samarbete med centrala intressenter, såsom Gränshinderrådet m.fl.

Tillägg

1. Operationalisering av samarbetsprogrammet

Samarbetsprogrammet utformades i den årliga budgeten för EK-N, Nordisk innovation och Nopef Trust Fund samt regleringsbrevet för Nordisk innovation. Dessutom kommer det finnas förväntningar på att näringssektorn deltar i tvärssektoriella initiativ från samarbetsministrarna, statsministrarna eller Nordiska rådet.

Målet är en kontinuerlig utveckling av nya effektiva och synliga närings- och innovationspolitiska initiativ genom en nära dialog och ett ömsesidigt informationsutbyte mellan EK-N, Nordisk innovations ledning, Nordisk innovation, Nordiska ministerrådets sekretariat (NMRS), näringslivet och civilsamhället. Nordisk innovation ska också ha en policyutvecklande funktion och utveckla nya initiativ i nära samarbete med NMRS, EK-N och andra intressenter. Dessa ska läggas fram för ministrarna (t.ex. på det årliga ministermötet), varefter ministrarna kan besluta om att inleda nya större satsningar varje år. Satsningarna kommer att ha största möjliga effekt om de är en naturlig förlängning av nationella satsningar. Därför bör man sträva efter största möjliga förankring på nationell nivå. Nordisk innovations styrelse har en central roll i kvalitetssäkring av arbetet och nationell förankring. Det hålls ett eller flera årliga utvecklingsmöten på hög nivå med ämbetsmän från ministerierna, EK-N, Nordisk innovation, Nordisk innovations ledning och NMRS för att diskutera nya möjliga och aktuella nordiska samarbeten på politisk nivå.

Där det är relevant kan länderna samarbeta om att lära av varandras erfarenheter med innovativa näringspolitiska instrument, så att bra effektiva instrument snabbare kan spridas i alla nordiska länder. Detta arbete kan utgå från en kartläggning över vilka kompetenser de olika nordiska länderna innehar och vilka områden de är starka inom.

Samarbetsprogrammet ska i all sin verksamhet integrera Nordiska ministerrådets övergripande temaområden: hållbar utveckling, jämställdhet och, där det är relevant, barn och unga. När nya satsningar inleds används GRO, Nordiska ministerrådets portal för hållbar utveckling. Frågor om tillväxtorienterad reglering, gränshinder m.m. ska diskuteras med Gränshinderrådet och andra relevanta sektorer i Nordiska ministerrådet.

Nordisk innovation och Nordisk innovations ledning ska i dialog med EK-N och NMRS utveckla relevanta indikatorer för att följa upp ifall samarbetsprogrammets mål uppnås. Nordisk innovation och Nordisk innovations ledning kan i dialog med EK-N och NMRS komma med förslag om att ändra målen i samarbetsprogrammet, om det finns behov för det. En halvtidsutvärdering görs i mitten av 2020, bland annat som underlag för framtagandet av det efterföljande samarbetsprogrammet.

2. Organisationen inom sektorn

Detta avsnitt beskriver organisationen inom näringssektorn. Det nordiska näringspolitiska samarbetet består av ministerrådet för hållbar tillväxt (MR-Tillväxt), ämbetsmannakommittén för näringsliv (EK-N), Nordisk innovation och Nopef TF.

2.1. Ministerrådet för hållbar tillväxt (MR-Tillväxt)

MR-Tillväxt är det högsta beslutsfattande organet i det nordiska näringspolitiska samarbetet. De nordiska näringsministrarna ingår i ett ministerråd tillsammans med nordiska energi- och regionala ministrar. Ministermöten hålls 1–2 gånger per år. Ministerrådet har delegerat ett antal beslutsbefogenheter till ämbetsmannakommittén för näringspolitik, energipolitik och regionalpolitik. Ministerrådet fattar beslut om den strategiska inriktningen av det näringspolitiska samarbetet i Norden och om att inleda nya större initiativ. Mötet mellan de nordiska näringsministrarna ska ligga till grund för intressanta politiska diskussioner och vara en arena för erfarenhetsutbyte och utveckling av nya samarbeten. De nordiska länderna har ett ettårigt roterande ordförandeskap i Nordiska ministerrådet.

2.2. Ämbetsmannakommittén för näringspolitik (EK-N)

EK-N kan fatta ett antal beslut på vägnar av MR-Tillväxt (näringsministrarna). EK-N har också ett innehållsmässigt och administrativt ansvar för näringssektorns aktiviteter i nära samarbete med Nordiska ministerrådets sekretariat. Ordförandeskapet i EK-N ansvarar för att leda arbetet i kommittén. EK-N är ett forum för kunskap och erfarenhetsutbyte samt kollegiala diskussioner som bidrar till att skapa möjligheter för politisk utveckling i de enskilda länderna. EK-N följer upp utförandet av samarbetsprogrammet och är mottagare av resultaten av de aktiviteter som genomförs inom programmet. För att utnyttja sin potential fullt ut kommer samarbetsprogrammet dessutom att integrera Nordiska ministerrådets övergripande temaområden: hållbar utveckling, jämställdhet samt barn och unga.

2.3. Nordisk Innovation

Nordisk innovation är en central aktör i genomförandet av samarbetsprogrammet. Nordisk innovation ska utveckla nya samarbetsområden och bidra till Nordiska ministerrådets näringspolitiska samarbete genom att stödja EK-N och ministerrådet för hållbar tillväxt (MR-Tillväxt). Nordisk innovations mål är att bidra till att Norden blir en föregångsregion för hållbar tillväxt och att arbeta för att främja företagens entreprenörskap, innovation och konkurrenskraft i de nordiska länderna. Nordisk innovation ska uppnå sitt mål genom att initiera program och projekt, skapa nätverk, tillhandahålla ny kunskap, genomföra olika öppna evenemang m.m. Ett tydligt nordiskt mervärde med synliga resultat och tydliga effekter ska vara vägledande när nya initiativ initieras. Nordisk innovation ska också bidra med sin kunskap m.m. till nya projekt som initieras av Nordiska ministerrådet. Samarbetsprogrammet ska integrera Nordiska ministerrådets övergripande temaområden – hållbar utveckling, jämställdhet samt barn och unga – för att utnyttja sin fulla potential.

2.4. Nopef TF

Nopef har som syfte att stärka nordiska företags internationella konkurrenskraft genom att bevilja stöd till förstudier inför affärsetableringar och investeringar utanför EU/Eftaområdet. Verksamheten ska bidra till ökad sysselsättning, investeringar och export med inriktning på miljö, klimat och grön tillväxt. Nopef administreras som s.k. trust fund av Nordiska miljöfinansieringsbolaget (Nefco). EK-N kommer under programperioden att arbeta för att stärka Nopef TF:s verksamhet.

3. Strategiskt mandat för Nordisk innovation

Det strategiska mandatet i samarbetsprogrammet ersätter mål- och resultatkontraktet. Vidare beskriver mandatet hur Nordisk innovation bidrar till att uppnå huvud- och delmål i samarbetsprogrammet. Eftersom Nordisk innovation är samarbetsprogrammets främsta genomförandeorgan sammanfaller de övergripande målen och prioriteringarna till stor del med samarbetsprogrammets prioriterade områden och mål; jfr avsnitt 3 och 4 i samarbetsprogrammet. Målen i det strategiska mandatet konkretiseras i mål och resultatmål i varje årsbudget och regleringsbrev.